

Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1923-1950)

1. **Abdulhalim:** Meğer insanın, vaktiyle kasabalı iken sonradan büyük şehirli olması ne fena imiş...

Feyzi İşgüzar: Biz büyük şehirliler birbirimize merkebi, lahmı kıvırcık diye irae eder, süt makamına terkos içirtir, limonların üsaresini sirket eylemenin çaresini buluruz da hiç taşralı bir kızı şehirli göstermenin çaresini bulamaz mıyız?

Abdülkerim: Evet... Büyük şehir, yalan şehri. Yüzler boyalı, kalpler tıkalı, gözler kapalı... His yok, menfaat var. Ne aşk ne dostluk ne de doğruluk... Yalnız bir düşünce gözetiliyor: Aldatmak. Büyük şehir, yalan şehir... Her şey mahvoldu; arzularım, ümitlerimi harcadığım paralar... Hiddetten nefesim tıkanıyor, bu hava beni boğuyor! Haydi kasabaya, kasabaya, kasabaya...

Bu metin için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Köylü-şehirli, kasaba-şehir karşılaştırması oyunun ana temasıdır.
- B) Metinde köylülerin, şehrin etkisiyle sonradan dolandırıcı olması dile getirilmiştir.
- C) Şehirde yaşayanlar uyanık ama dürüsttürler.
- D) Şehirli, kasaba veya köyden gelenlerin sorununu çözmek için uğraşır.
- E) Yazar, köylülerin erdemlerini anlatmak amacıyla bu oyunu yazmıştır.

2. Kaba çizgili güldürü ve töre komedyalarında daha çok aile kurumunu ele alarak kadın-erkek, karı-koca, ana-baba ve çocuk ilişkilerini güldürüyü ön planda tutan bir yönelimle vermeye çalışmıştır. Darülbedayinin yönetim kurulu üyeliğine seçilen sanatçı, Ankara Halkevinde tiyatro yönetmeni olarak da çalışmıştır. Fransızcadan birçok adaptasyon yapan sanatçının eserlerinde o dönemin Fransız komedilerinin de etkisi vardır. Çalışmalarına Cumhuriyet Dönemi'nde de devam eden sanatçı, Cumhuriyet tiyatrosunun oluşmasına ve gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. "Hisse-yi Şayia", "Dört cihan", "Ceza Kanunu" sanatçının tiyatro eserlerinden bazılarıdır.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbnürrefik Ahmet Nuri Sekizinci
- B) Musahipzade Celal
- C) Yaşar Nabi Nayır
- D) Halit Fahri Ozansoy
- E) Reşat Nuri Güntekin

3. **Fatma:** Beyefendinin bugün misafirleri gelecekti değil mi hanımefendi?

Anne: Evet. Bir gençlik arkadaşı imiş.

Fatma: Bir müddet kalırlar herhâlde.

Anne: Eh, bir hafta kadar kalacağını umuyorum. (Bir suş) Tam da misafir ağırılanacak yer doğrusu. (Sesinde belirli bir tikslenme, bir karamsarlık vardır.) Bazen kocaman bir ay geçiyor, bir tek insanın başını uzattığı olmuyor kapımızdan. Bu tenha hayattan, dünyada unutulmuş insanlar gibi yaşamaktan bıktım artık. Fakat beyefendi döner mi bir kere sözünden? Çeşitli fikirler... Yok insan birkaç parçalık bir şey de olsa malının başında bulunmalı imiş... Yok çocukların şehirden uzak büyümeleri daha doğru imiş. Büyükşehir, zamanlarını çalarmış insanların. Vapurlarda, otobüslerde, tramvaylarda uçar gidermiş insanın ömrü.

Bu oyun ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Büyükşehir-taşra karşılaştırması yapılmıştır.
- B) Karı-koca hayatlarını devam ettirecekleri yer ile ilgili anlaşmazlık yaşamaktadır.
- C) Büyükşehirlerin, insanların zamanlarını boşa harcamalarına neden olduğu dile getirilmiştir.
- D) Zaman ve mekân ile ilgili bir ayrıntıya yer verilmemiştir.
- E) Kişilerin toplumsal normlara yabancılaşmasına değinilmiştir.

4. **Aşağıdaki eser-yazar eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?**

- A) Reşat Nuri Güntekin-Yaprak Dökümü
- B) Musahipzade Celal-Sönmeyen Ateş
- C) Faruk Nafiz Çamlıbel-Akın
- D) İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu-İnanmak
- E) Ahmet Kutsi Tecer-Köşebaşı

Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1923-1950)

5. (Genç yaşta dul kalan Münevver, İstanbul'da eski bir konakta yaşayan bir kadındır. Kocasını bir yıl önce vefat etmiştir. Münevver bir yıl boyunca kocasının yasını tutmuştur. Mükerrrem Bey'in evlilik teklifine bir yandan kocasını unutamaması bir yandan da toplumsal baskılar yüzünden evet diyememektedir. Mükerrrem Bey'in mektubunu okurken resmiyle konuşmaktadır.)

— Bana yazmak cüretinde bulunduğunuz kara yüzlü, kaba sözlüdür.

“Nur-ı aynım Münevver Hanım,

Zevciniz Murtaza bîçaresi bizden ayrılıp aba ve ecdanına kavuşalı tamam bir sene oluyor.” (Okumasını kesip âh-ı derûnla) Bir sene... Âh... (Okur)

“Merhumun gaybûbet-i ebediyesinden dolayı döktüğünüz eşk-i teessürle kendi gözyaşlarımı âlûde etmekte bir an kusur etmedim.”

Bu oyunla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Başkahramana ait bir monoloğa yer verilmiştir.
B) Zaman ve mekân ile ilgili ayrıntılara değinilmiştir.
C) Eser yazıldığı dönemin zihniyetini yansıtmamaktadır.
D) Batı etkisinde gelişen Türk edebiyatının bir örneğidir.
E) Yazıldığı yılların dil ve anlatım özelliklerini taşımaktadır.

6. 1923'te Cumhuriyet'in ilanıyla tiyatro, uygarlığın vazgeçilmez gereği olarak görülmüş; siyasi, ekonomik ve fikrî hareketlere bağlı bir gelişim göstermiştir. 27 Ekim 1914'te ilk resmî Türk tiyatrosu Darülbedayi kurulmuştur. Bu kurum sayesinde oyunlar sergilenmiş, oyuncular yetiştirilmiş, oyunlar yazılmış, toplumda bir tiyatro bilinci oluşturulmuştur. Darülbedayi, 1931'de İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları adını almıştır. 1927'de, Darülbedayi'nin başına getirilen Muhsin Ertuğrul, yerli yazarları yüreklendirmiş, Batı'dan çevrilen çağdaş tiyatro eserlerini Türk toplumuna sunmuş; oyunculuk, sahneleme, dekor kullanımı ve yetiştirmelerine katkıda bulunduğu oyuncularla günümüz Türk tiyatrosunun temellerini atmıştır.

Bu paragraftan aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Türk toplumunda Batılılaşma süreciyle tiyatronun gelişiminin hızlandığı
B) Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte tiyatroya ait ilk resmî kurumun kurulduğu
C) Türklerin cumhuriyet kurulmadan önce kendine has bir tiyatro geleneğinin olmadığı
D) Darülbedayide yalnızca modern tiyatroya dair eğitim verildiği
E) Tiyatronun gelişiminin toplumsal koşullardan bağımsız olduğu

7. (Sultan İbrahim devrinde Fermanlı Deli Hazretleri diye anılan Musa ile uşağı Şatır, gelen hastaları odalarında kabul eder. Oda haraptır; odada raf üzerinde çömlekler, kaplumbağa kabukları, sığır çenesi gibi garip şeyler vardır. Odanın duvarında ise levhalar ve tılsımlar bulunur.)

MECLİS: III

Musa-Dişi ağrıyan Bayram

Bayram: (Suratı bir bezle bağlanmış, feryat ederek gelir.)

Musa: Ne bağırıp çağırıyorsun be adam? Bayram: (Hormurdanarak) Dişim, aman dişim! Musa: (Kalkar, muayene eder.) Hangisi? Bayram: (Eliyle göstererek) Hah işte şu.

Musa: Şatır... Oturt. Kapıları kapa.

Şatır: (Ortaya bir kütük kor, kapıları kapar.)

Bayram: (Oturur.)

Musa: (Şatır'a) Tambura telini ver.

Bu parçada aşağıdaki tiyatro terimlerinden hangisinin örneği yoktur?

- A) Dekor
B) Aksesuar
C) Jest
D) Mimik
E) Diyalog

8. **Hüsrev:** (Tatlı ve hüzünlü bir sükûnet içinde. Mehmet'e bakmadan konuşur.) Mehmet!

Mehmet: (Tehalükle) Kardeşim!

Hüsrev: Sen benim dostumsun, değil mi?

Mehmet: Dostunum Hüsrev!

Hüsrev: Mehmet, sana inanıyorum. (Mehmet'in başı teessürle göğsüne düşer. Cevap vermez.)

Hüsrev: Senin yanında gömleğimi yırtabilirim. Göğsümü parçalayabilirim. Senin yanında ağlayabilirim. (Mehmet, büsbütün ezilir. Teessürünü göstermemek için arkasını döner.)

Hüsrev: Mehmet, çok fenayım. Düşüyorum. (Mehmet, dehşet içinde tekrar Hüsrev'e döner.)

Hüsrev: Dipsiz bir uçuruma sarkıyorum. Yakalayabildiğim bir iki ot tutuyor beni. Bu otlar sökülüyor. Yumuşak toprağın içinden kökleriyle beraber geliyor. Düşüyorum.

Bu oyun ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bireyin bunalımlarını konu alan bir eserdir.
B) Hüsrev yaşadığı ruh hâlini ifade ederken zorlanmaktadır.
C) Yaşadığımız çağın sorunlarından uzak kahramanlar söz konusudur.
D) Ağır bir dil, sanatlı bir üslupla yazılmıştır.
E) Hüsrev'in dostluk kavramına inancı kalmamıştır.

